

Град
Смедереве

ЈП
СМЕДЕРЕВСКА
ТВРЂАВА

ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧ

СМЕДЕРЕВО

СМЕДЕРЕВО ВАЗДА ОТВОРЕНО

Нижу се једна за другом године, смењују се догађаји и генерације, пролазе векови... Само овај град остаје као достојанствени бедем да пркоси пролазности. Смедерево, место у којем се историја и мистерија преплићу у чудесном споју, исписује још од античког доба у књизи времена нове странице чувајући од заборава велике битке вођене на његовим кулама, занимљиве легенде, многе туге и радости...

Град на Дунаву, где виногради рађају најкусније плодове, где се прави најквалитетније вино и где раскош средњовековне престонице и сјај кнежева и краљева стварају непролазну лепоту, симбол је некадашње моћи и пропасти српске државе која се увек изнова обнављала око смедеревских зидина.

Само се у Смедереву може доживети богатство деспотовог средњовековног српског двора, једино се у Смедереву може на прави начин уживати у некадашњој моћи српских кнежева и краљева... Природа, историја и традиција дале су овом граду благодети чинећи га бисером који одушевљава својом чистотом.

Овде, на некадашњој међи Истока и Запада, живи град који повезује митове и истину у једно биће. Негде у маглинама, где се прошли дани претапају у садашње, а садашњи тренуци у неизвесне будуће, крије се магија Смедерева, града који је вазда отворен да срдечно прими у себе све људе дарујући им неописиве чари...

ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ

Град Смедерево одликује се изузетно повољним географским положајем. Оивичено са севера Дунавом, другом по величини европском реком, а са истока Великом Моравом, Смедерево се налази на јужном ободу Панонског басена и североисточним обронцима Шумадије. Простире се непосредно испред ушћа Велике Мораве у Дунав, при чему, у хидрографском погледу, највећим делом припада сливу Велике Мораве.

Природа је била дарожљива према овом крају богатом водом, плодном земљом и шумом, па је Смедерево одувек привлачило многе својим питомим и благородним пределима. Благо заталасано низијско подручје, токови великих река и умерено континентална клима у прошлости су подједнако као и данас стварали повољне услове за живот у Смедереву утичући на стратешки значај града, миграције становништва и многе историјске прилике.

Налазећи се између два европска коридора, копненог и воденог, Смедерево има одличан саобраћајни и туристичко-географски положај. Од престонице Београда град је удаљен свега 46 км, а разграната саобраћајна мрежа омогућава добру повезаност са другим градовима друмским, железничким и воденим путевима.

Смедерево се налази на међународном путном правцу Е-75, коридора 10 који повезује Будимпешту, Београд, Ниш, Солун и Атину.

Укупна површина града Смедерева износи 481,7 км².

Подручје града обухвата 27 сеоских и 11 месних градских заједница у којима живи око 110 000 становника. Град Смедерево је административни центар Подунавског округа.

ИСТОРИЈА

Богато културно наслеђе Смедерева сведочи о континуитету града од праисторије, преко антике и средњег века, па све до данашњих дана. Смедерево се налазило дуж римске границе и Цариградског друма, овде је у римском насељу Монс Ауреус (Златно брдо) у 3. веку цар Проб посадио прве чокоте винове лозе, а данас бројни антички локалитети у граду и око њега указују на развој некадашњих цивилизација у овим крајевима.

Као најстарије насеље у српском Подунављу Смедерево се први пут помиње 1019. године у повељи византијског цара Василија II, док се у српским изворима име града јавља 1381. године у хрисовуљи кнеза Лазара којом је ово насеље кнез поконио манастиру Раваница.

• Око топонима Смедерево су се кроз историју испредале различите приче и теорије. Према једном схватању назив је настао од речи смет и дрво због густих храстових шума на овом подручју, према другој теорији порекло треба тражити у средњовековном мушком имену Смендер, док су неки истакнути научници тврдили да је Смедерево само искварен назив од *Eis Monte Aureo* (римско насеље Монс Ауреус). Још увек се трага за кореном назива града који је некада био бедем на ветрометини Истока и Запада, оличење славе, али и пропасти српске државе.

После Косовског боја 1389. године у српским земљама настају тешке историјске околности. У 15. веку Смедерево је представљало територију на којој су се збили многи догађаји од судбоносног значаја за српску државу – било је то подручје „на међи“, између хришћанског и исламског утицаја које је напослетку, након упорног одолевања, покорила незаустављива турска сила.

Према подацима са почетка 15. века Смедерево је било развијени трговачки центар у којем су домаће становништво и Дубровчани стицали благо тргујући сребром, златом, свилом, бисерима и сољу. Док су људи у Смедереву живели у благостању, у јужним српским земљама тада већ бесне сукоби и ратови.

Ђурађ Бранковић, последњи српски средњовековни владар, наследио је деспотовину без престоног града Београда. У намери да се одупре Турцима који су надирали ка западу и Угрима који су били угрођени турским нападима, деспот Ђурађ није случајно за локацију свог града одабрао север земље и саму границу, на ушћу реке Језаве у Дунав. У периоду 1428 – 1430. године саграђен је Мали град Смедеревске тврђаве, где је био деспотов двор, а целокупно здање, сазидано по угледу на тврђаву у Цариграду, завршено је у наредних десетак година. О грандиозности средњовековног Смедерева говори и податак да су на деспотовом двору написане 24 књиге,

да је сам Ђурађ Бранковић, један од најобразованијих владара свог доба, имао богату библиотеку, да је Кир Стефан Србин на деспотовом двору компоновао духовну музику...

Све до 1459. године град је био седиште деспотовине, а након тога пада под власт Турака и постаје седиште Смедеревског санџака, у чијем саставу остаје до 1521. године, до пада Београда. Током 16. и 17. века Смедерево задржава шири регионални значај и функционише као оријентална варош.

Ђурђево град први је међу српским територијама ослобођен од турских кулука. Године 1805, када је током Првог српског устанка турски заповедник предао кључеве града војду Карађорђу, Смедерево је по други пут постало српска престоница – након 346 година турске владавине.

Током читавог 19. и 20. века Смедерево је имало своје место у реду најразвијенијих градова Србије.

Након ослобођења Смедерево је постало центар устаничке обновљене Србије – у њему заседа *Правитељствујушчи совјет*, један од тада централних органа власти, све до ослобођења Београда 1807. године. У Смедереву је 1806. године почела са радом и прва основна школа.

Смедеревски град је трпео разарања у бројним ратовима која су вођена за њега и око њега. Највеће страхоте преживео је 1915. године, у Првом светском рату аустријским бомбардовањем и 1941. године, у Другом светском рату експлозијом немачке муниције у Тврђави.

Данас је Смедерево град који има огромне привредне, културне и туристичке потенцијале. Доласком многих страних инвеститора, који су у Смедереву нашли подстицај за развој разноврсних делатности, град је оживео и поново добио сјај некадашње престонице. Многобројна културна дешавања, манифестације, фестивали и концерти, учинили су да Смедерево уз развијену привреду постане препознатљив симбол и на културној мапи Србије и Европе.

ЗНАМЕНИТОСТИ ГРАДА

Смедеревска тврђава

На ушћу реке Језаве у Дунав, на крајњем северу земље, Смедеревска тврђава грађена је по налогу деспота Ђурђа Бранковића у 15. веку. Данас највећа равничарска тврђава у Европи остаће упамћена као последња српска престоница средњег века. Ово монументално здање било је у Ђурђево време седиште световне и црквене власти Србије.

У немирним временима, када је Србији претила опасност великих сила, Мали град и Велики град Ђурђево Тврђаве били су грађени тако да су могли успешно да се бране од сваког напада. У рекордном року, за свега две године, од 1428. до 1430. године, подигнут је Мали град са 6 кула – ту је био смештен двор деспота Ђурђа, библиотека, кухиња, просторије за стражу и велика сала за пријеме (*Magna audentia*). Захваљујући богатству Ђурђево и његовој вештој дипломатији до 1439. године изграђен је на простору од 10,5 хектара и Велики град са 19 кула, намењен смештају становништва.

Град деспота Ђурђа грађен је плански и са готово савршеном геометријском структуром, као појас који затвара границу према Дунаву, односно према Угарској. По угледу на Цариград основу Тврђаве чине два неправилна троугла, опкољена водом из Језаве, Дунава и два канала.

Зидови дебљине 4 метра, а висине 10 метара сачињавали су одбрамбене бедеме, између којих је постављено 25 четвртастих кула високих и до 20 метара. Иако је 15. век већ увелико време ватреног оружја, Смедерево је ипак саграђено као град за борбу и одбрану хладним оружјем.

Одлично архитектонско решење утврђења може се сагледати на основу тога што од окончања српске градње средином 15. века и османлијског додавања четири артиљеријске куле 1480. године није учињена никаква преправка, све до краја њене војне употребе у другој половини 19. века када је са још неколико утврђења предата кнезу Србије Михаилу Обреновићу.

Изградњом нове престонице Смедерево је постало управно, привредно, културно и црквено средиште деспотовине Србије.

Да ли сте знали?

Град од камена подигнут је на месту где камена нема. Велике количине камена довлачене су са античких локалитета који су због тога рушени – са Монс Ауреуса, Виминацијума, Маргума, Винцеје и других. Градитељи су у темеље уграђивали и делове саркофага, надгробне стеле и комплетне скулптуре, што је веома тешко пало околном становништву. Тежак живот приликом зидања Тврђаве народ је приписао Ђурђевој жени, деспотици грчког порекла Јерини Кантакузен, која је у традицији и легенди постала оличење зла и названа *Проклета Јерина*.

У Смедеревској тврђави Турци су за време своје владавине подигли турско купатило – хамам. Саграђено је између друге и треће куле на 5 метара удаљености од Дунавског бедема. Рађено је од ломљеног камена у кречном млеку.

У средишњем делу Великог града, са леве стране стазе која повезује Варошку капију са главном капијом Малог града налазе се остаци џамије која је била правоугаоног облика, са осмостраним минаретом.

У зидинама Тврђаве био је узидан кип Јерине. У Малом граду у првој кули до капије, у посебно озиданој ниши налазила се дивна женска статуа од белог мермера. Веровало се да она уједно представља и грчку богињу Хестију или римску Весту, заштитнице домаћег огњишта, прогоњених и грађанске слоге.

Деспот Ђурађ Бранковић је од Османлија откупио мошти Светога Луке, једног од четворице јеванђелиста, за суму од 30 000 златних дуката. Дан када су положене мошти чудотворца у митрополију у Смедереву био је обележен свечаном атмосфером, побожношћу и вером у боље дане за српски народ.

Легенда о закопаном благу, које су Ђурђеви поданици сакрили негде у Тврђави пре него што су град покорили Турци, и даље буди машту свих који шетају дуж зидина смедеревских кула...

Легенде о проклетој Јерини

Верује се да је Смедеревска тврђава сазидаана тако што је Јерина терала народ на кулук, чак су и труднице морале да носе тешко камење. О томе колико је сурова деспотица мучила Србе испеване су бројне песме и многе су приче написане.

Јерина је младим момцима након проведене ноћи с њима у неверству одсецала главе.

Деспотица Јерина се стално свађала са српском властелом, а браниоце Смедерева оставила је гладне продавши жито, па је зато град покорен.

Из ње је зрачила некаква демонска сила, па би сваки пут кад устане из траве, трава под њом изгорела.

Приписује јој се и пресудни утицај при слању ћерке Маре Бранковић у турски харем. Легенда Јерини додаје још један велики грех као мајци крвници – да је ослепела синове Гргура и Стефана.

И смрт Јеринина обавијена је тајном – према народном веровању син Лазар је убио тако што јој је сипао отров у салату.

Вила „Златни брег“

У културно-историјском наслеђу Смедерева посебно место заузима вила „Златни брег“, некадашња летња резиденција српске владарске династије Обреновић.

Историја кнежевско-краљевске виле у Смедереву сеже у прве деценије 19. века, у време ослобађања Срба од владавине Османлија и стварања модерне српске државе. Кнез Милош Обреновић, оснивач владарске династије, куповином земље од турских спахија направио је пространо имање од 30 хектара, са жељом да овде сагради палату за своју породицу и да негује винограде. Управо у овим српским крајевима Римљани су засадили прве чокоте винове лозе, дајући делу Смедерева поетичан назив Mons Aureus (Златно брдо). Квалитетним винима дичио се и средњовековни владар деспот Ђурађ Бранковић и његова властела, као и касније турске спахије и бегови.

Већ 1833. године кнез Милош је овде саградио конак са винским подрумом чија су смедеревска бела вина врло брзо постала позната на европском тржишту.

У време своје друге владавине Србијом кнез Михаило Обреновић, син кнеза Милоша и кнегиње Љубице, на имању свог оца обновио је засаде винове лозе и подигао једносратни летњиковац 1865. године. У овом периоду брање грожђа у кнежевском винограду први пут се претвара у јавну светковину. Грожђе из кнежевог, потом и краљевског винограда, постаће узор смедеревским виноградарима, из чега ће се крајем 19. века родити идеја о „Изложбама грожђа“ које данас имају ново обличје у туристичко-привредној манифестацији „Смедеревска јесен“.

Прави дворски живот установљен је у вили Обреновића за време владавине краља Милана и краљице Наталије Обреновић, а процват је

имао и за време владавине њиховог сина Александра. Краљица Наталија је заслужна што је 1897. године извршена реконструкција летњиковца кнеза Михаила у репрезентативни објекат виле која је брзо постала једно од најважнијих стецишта српске културне елите – овде су приређиване луксузне забаве и окупљала су се велика имена српске књижевности и уметности.

Од 1900. до 1903. године вила у Смедереву постаје летњи краљевски двор у којем се владарски пар често сакривао од очију радознале јавности. После Мајског преврата 1903. године и убиства краља Александра и Драге, краљица Наталија, као једини наследник имовине Обреновића, поклонила је летњиковац пуковнику Антонију Орешковићу због верности династији. Летњиковац је био у власништву Орешковића до 1945. године, када постаје државна својина.

Док је за време Првог светског рата вила Обреновића претворена у немачку болницу, након Другог светског рата постаје државно власништво, најпре вила Извршног већа, а потом и резиденцијални објекат Владе Републике Србије. У послератном периоду вила је и добила име „Златни брег“ које и данас има.

Скоро пуних седамдесет година вила је била смедеревски „забрањени град“ кријући у себи сусрете државника, важне договоре политичара и тајне полиције, као и многе интриге. Тек 2009. године вила „Златни брег“ добила је статус споменика културе од посебног значаја, а 2014. године коначно је постала доступна свим посетиоцима који данас имају прилику да доживе у њеним одајама и парковима дух старих краљевских времена.

Да ли сте знали?

Кнез Милош Обреновић је одговоран за доношење првих урбанистичких планова Смедерева, које је тридесетих година 19. века постало управна, занатска и трговачка варош.

Данас у прелепом парку испред виле „Златни брег“, међу липама, кестенима и четинарима поносно се уздиже најстарији платан који је кнез Милош засадио. Као сведок Милошевог доба поред стазе за шетање стоји и бињекташ – камен са којег је кнез, који је био ниског раста, узихао коње.

Путовања кнеза Михаила од Смедерева до Београда одвијала су се Дунавом, лађом „Делиград“, а пловидба је трајала око три и по сата.

Краљица Наталија организовала је 1882. године свечани долазак 36 званичника са супругама у бербу грожђа. Они су из Београда допутовали паробродом одушевљавајући се чарима дунавских предела.

Карађорђево дуд

Дуд који се налази у центру града у близини Гимназије значајан је споменик природе ботаничког карактера и вероватно најстарији бели дуд на Балкану.

Карађорђево дуд има велику историјску вредност – живи је сведок многих историјских збивања у Смедереву протеклих 300 година. Под крошњом овог дрвета вожд Карађорђе, вођа Првог српског устанка, новембра 1805. године примио је кључеве Смедеревске тврђаве од турског заповедника диздара Мухарема Гуше, чиме је свечано означено ослобођење Смедерева од турске власти.

Турци су тада оставили Србима много топова и муниције, а Карађорђе је њима дозволио да изађу из Смедерева са војним почастима и ситним оружјем и да лађама оду низ Дунав у Бугарску.

Да ли сте знали?

Под овим дудом Карађорђе је секао перчине (плетенице) својим војницима. Вођа устаника сматрао је да је дуга коса неприкладна за борбу са Турцима, јер је војник могао лако бити онеспособљен током борбе ако би га Турчин ухватио за косу.

Комплекс на Старом гробљу и Црква успења Пресвете Богородице

Старо гробље у Смедереву формирано је око средњовековног Храма успења Пресвете Богородице. Данас је то меморијални комплекс чије језгро чине црква, капела Дине Манчића и спомен-костурница са звоником.

Средњовековна црква Успења Пресвете Богородице налази се у централном делу Старог гробља у Смедереву. Храм је подигнут у 15. веку, на месту старије некрополе, а зидно сликарство датира из краја 16. и почетка 17. века. Према начину грађења припада стилу моравске школе.

Нема сачуваних података о ктитору цркве, али се претпоставља да је овде била гробна капела митрополита Атанасија. На основу археолошких истраживања осамдесетих година 20. века утврђено је да су овде сахрањивани црквени великодостојници, а пре тога блиски чланови породице Бранковић – отуда неке теорије да је ктитор цркве био сам деспот Ђурађ Бранковић.

Поред Цркве налази се гроб Димитрија Давидовића, оца српског новинарства и творца Сретењског устава, првог устава државе Србије.

Недалеко одатле стоји гробна капела Дине Манчића, смедеревског трговца и занатлије, добротвора који је своју огромну имовину завештао за подизање гимназије у Смедереву и школовање сиромашних ђака. Капела је сазидаана 1884. године по пројекту архитекте Александра Бугарског.

Спомен-костурница посвећена је жртвама велике петојунске експлозије која је Смедерево разорила 1941. године. По пројекту Александра Дерока костурница је зидана у виду аркада са звоником у средини који на све четири стране има изграђене крстове од мермерних плоча.

Око ових грађевина на Старом гробљу налазе се гробови бројних задужбинара и знаменитих личности Смедерева, а овде се могу наћи и вредна вајарска остварења.

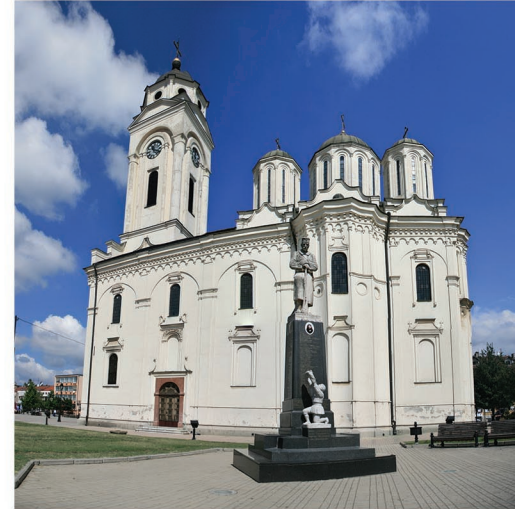
Да ли сте знали?

Верује се да су ову цркву верници закопали да би је сачували од рушења и скрнављења. После много година цркву је открио пастир чији се јарац роговима заплео о крст на кубету који је одроњавање земље открило.

На надгробној плочи Димитрија Давидовића (1789–1838), истакнутог дипломате, министра, уставописца, новинара и публицисте, који је у Бечу покренуо „Новине сербске“, стоји епитаф *Сав Србин*.

На Карађорђевој брду, недалеко од Старог гробља, налазе се готово заборављено Јеврејско гробље и Немачко гробље, које је после Другог светског рата претворено у Пионирски парк.

Споменик борцима Првог светског рата 1914 – 1918.

На главном градском тргу, у непосредној близини Храма Светога Георгија, налази се Споменик борцима Првог светског рата.

Споменик је откривен 1926. године.

На мермерним плочама уклесана су имена 286 палих ратника заједно са војним чином или занимањем бораца.

У дну споменика је скулптура дечака одевеног у народну ношњу који клечећи пружа победнички венац српском војнику ослоњеном на пушку.

Споменик 5. јун

У својој бурној прошлости Смедерево је највеће разарање доживело 5. јуна 1941. године, када се десила експлозија немачке муниције смештене у Тврђави. Тада је страдало преко 4000 недужних људи, а град је био девастиран.

У непосредној близини Тврђаве и Музеја 1973. године откривен је Споменик жртвама петојунске

трагедије, дело Селимира Јовановића, академског вајара из Смедерева. Споменик је обликован као степенаста пирамида са обелиском, симболом

рађања, и саркофагом, симболом умирања. На рељефу у бронзи приказано је спасавање рањеника након експлозије, оплакивање и сахрањивање мртвих, а на крајњој четвртој плочи представљено је обнављање града.

Главни градски трг

Место које представља доминанту савременог Смедерева, настало је у првој половини 19. века, након Другог српског устанка, на месту Велике пијаце, на споју српског и турског дела вароши.

Тргом који је троугаоног облика доминира Храм Светог Георгија, а Споменик палим борцима у Првом светском рату, зграда Окружног начелства, зграда старог Општинског дома и Градска галерија савремене уметности објекти су који представљају богато историјско и културно наслеђе града откривајући идентитет старог Смедерева.

На тргу се налази и чувена фонтана која је најдраже место окупљања младих и старих Смедереваца. У продужетку главног градског трга наставља се Улица краља Петра првог, пешачка зона, стетиште бројних клубова и барова, одакле се излази на шеталиште поред Дунава.

Храм Светог Георгија

Храм Светог Георгија саграђен је у периоду од 1850. до 1854. године. Зидан је по угледу на манастир Манасија и трећи је по величини храм у Србији. Налази се у центру Смедерева и заједно са касније подигнутим репрезентативним здањем Суда и Општинског дома данас уоквирује главни градски трг.

Храм је рађен од белог мермера, по пројекту инжењера Јане Неводе, а градитељ је био Андрија Дамјанов из Велеса. Стилски је обликован у српско-византијском духу, мада су у неким елементима архитектуре присутни и романтичарски и барокни утицаји.

Храм Светог Георгија представља непокретно културно добро као споменик културе. Спада у ред најлепших и најпространијих цркава у Србији изграђених у време велике обнове након Првог и Другог српског устанка.

Зграда окружног начелства

Зграда некадашњег Окружног начелства, а данас Окружног суда, једно је од најлепших остварења знаменитог српског архитекте Александра Бугарског, који је пројектовао Народно позориште и Краљев двор у Београду. Подигнута је између 1886. и 1888. године. У архитектонском стилу примењен је

примењен је класични ренесансни принцип пун симетрије. Фасаде објекта богато су декорисане, а на спрату се налазе метални стубови, ново конструктивно решење у дотадашњој грађевинској пракси.

Ова грађевина представља прво профано здање монументалних размера, не само у Смедереву, већ и у унутрашњости Србије. Међу првим јавним здањима добила је државни грб Краљевине Србије – крунисани двоглави орао са штитом на грудима и крстом. Грб је после Другог светског рата замењен звездом петокраком коју је 2005. године заменио двоглави орао.

Зграда старог Општинског дома

Зграда бившег Општинског дома подигнута је између 1926. и 1928. године по пројекту Николаја Краснова, чувеног архитекте царске Русије.

Овај објекат представља угаоно решење са основом у облику ћириличног слова „Г“. Изнад кровног венца постављене су четири богато драпиране скулптуре са атрибутима који су персонификација правде, рада,

Музеј у Смедереву

Музеј у Смедереву је завичајни, комплексног типа и чине га историјска, етнолошка, археолошка, уметничка и нумизматичка збирка. У изложбеним салама хронолошки и тематски је изложен материјал од праисторије и антике до данас, који у највећем обиму приказује локалну историју од најстаријих времена до половине XX века.

Музеј је отворен за посетиоце сваког радног дана сем понедељка од 10.00 до 17.00. Суботом и недељом од 10.00 до 15.00 часова.

Зграда Гимназије

Смедеревска гимназија основана је 1871. године, али је подигнута тек 1904. године према скицама знаменитог архитекте Милорада Рувидића, на месту некадашње кафане и имања великог добротвора Дина Манчића који је тестаментом завештао своју имовину за подизање школе. Лоцирана је у центру града и представља једно од најлепших здања грађених почетком 20. века у Смедереву.

Зграда је обликована у духу академизма, са стилском обрадом и елементима неоренесансе и класицизма. Одликује се симетријом, са наглашеним централним делом и стубовима. Врх грађевине украшен је мушком и женском фигуром у полулежећем положају, што је одлика античког манира.

Француска капа – споменик ратном пријатељству

Смедеревски угоститељски објекат необичног облика изграђен је на Дунавском кеју, поред главног шеталишта. Подигнут је у част француског министра спољних послова Жана Луја Бартуа, убијеног у Марсеју заједно са краљем Александром Карађорђевићем.

Министар је 1934. године посетио Смедерево враћајући се из Букурешта. Када је брод пристао, Смедеревци су француском дипломати приредили топлу добродошлицу, а он је по повратку у своју земљу основао лични фонд чијим су се средствима стипендирани сиромашни смедеревски ђаци на студијама у Француској.

Две године касније, у знак сећања на француског министра, на самом пристаништу подигнута је „Француска капа“, зграда у облику француске војничке капе из Првог светског рата.

Овде је дуго била билетарница са чекаоницом за продају карата за путничке бродове, а данас је ово омиљено место за окупљање Смедереваца који одатле уживају у погледу на Дунав.

ПРИРОДНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ ГРАДА

Дунав

Чинећи северну границу смедеревског Подунавља, највећа европска река Дунав протиче поред смедеревског приобаља у дужини од 45 км, са ширином корита од 800 до 1300 метара. Код Смедеревске тврђаве Дунав је речним острвима, великом и малом адом, раздвојен у три крака, од којих је десни најшири и најдубљи. При високом водостају, када се острва и њихови делови потапају, Дунав може да достигне ширину и преко 2 км.

Вински град

У самом центру Смедерева налази се Вински град, занимљив кутак који чине кућице од аутентичних бачви и буради старих и по неколико стотина година. У специфичном амбијенту, где улице носе имена вина овог поднебља, из

године у годину негује се култ грожђа и вина по којима је Смедерево препознатљиво још од римског доба.

У Винском граду се презентује, дегустира и продаје најслађе вино, а посетиоци често могу да уживају у доброј староградској музици која употпуњује невероватан доживљај.

Шалиначки луг

Споменик природе се простире на површини од 19 хектара у равници Годоминског поља, насталој наплавинама Велике Мораве, у подручју њеног ушћа у Дунав. Налази се на десетак километара од Смедерева, а окружују га насеља Шалинац и Кулич.

Шалиначки луг представља шумско подручје на којем је око 200 храстова лужњака аутохтоне врсте. Некадашња стабла пољског јасена овде се више не могу наћи. У оквирима природног добра утврђено је присуство 19 врста птица, од којих су као природна реткост заштићене бела рода, сеоска ластва и вуга.

Као екосистем ово природно добро права је реткост не само на подручју Србије, већ и на ширим, балканским просторима.

Југово

Излетиште Југово налази се на 5 км од центра Смедерева, на десној обали Дунава (стари пут Београд – Смедерево).

На излетишту Југово последњих година налази се аквапарк са додатним садржајима за

одмор и рекреацију – ресторан, тениски терени, терен за одбојку на песку као и игралиште за малишане.

У овом делу града налази се и велики број угоститељских објеката за смештај и храну као и савремене винарије.

Да ли сте знали?

Ту је 1806. године по повратку из Италије Доситеј Обрадовић ступио на тло слободне Србије. Од њега је о Југову остало записано следеће: „Хе, браћо моја! Како ми се читав живот кратак чини, док смедеревске нисам видео пределе! Овде се види да ни Турци нису лишени здравог укуса. Они су остали код Срба да им ови заповедају, иако је донедавно било обратно, а само да се ове лепоте не одрекну...“

www.visitsmederevo.com

МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Смедеревска јесен

Као једна од најстаријих привредно-туристичких манифестација у Србији „Смедеревска јесен“ постала је бренд града Смедерева. Сваког септембра, уз дефиле средњовековних витезова, најлепших девојака Смедеревки, раздрагане деце и карневалских група, одржава се богат културно-уметнички програм у славу грожђа, вина и славних времена Ђурђевог деспотовине.

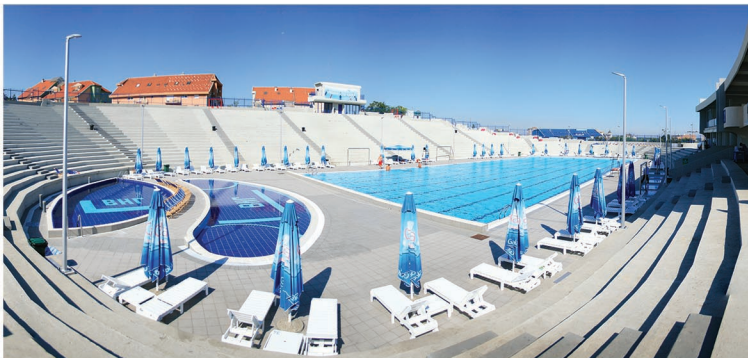
Почеци и темељи манифестације, устаљене као део идентитета града и његовог развоја, били су везани крајем 19. века за специјализоване изложбе воћа, које су значајно утицале на изграђивање угледа смедеревског краја као воћарског и виноградарског подручја, цењеног и у интернационалним оквирима.

Данас се у оквиру „Смедеревске јесени“ исказују и афирмишу особености града – поред воћарских и виноградарских производа, у обиљу садржаја, посетиоце манифестације очекују аутентични сеоски, етно-мотиви на пољопривредној изложби „Сеоска дворишта“, затим промоција привредних потенцијала, културни програми, радионице, представе, концерти и спортска такмичења.

На главном градском тргу, у Винском граду, на Дунавском кеју и у Смедеревској тврђави, током трајања манифестације окупљају се хиљаде посетилаца којима Смедерево, некадашња српска престоница, из године у годину показује да је топлог срца и вазда отворено.

СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА

Спортски центар Смедерево располаже базенским комплексом који се састоји од олимпијског и два мања базена и трибинама капацитета 7.000 гледалаца. Поред базена овде се налазе и два балона, за тенис и фудбал, сале за борилачке спортове, теретана итд.

Спортска хала Смедерево у свом саставу има затворену дворану са 3000 седећих места на трибинама, фитнес теретану, стрељану за ваздушно оружје и куглану са кафе баром.

Туристички водич Смедерево

20

Туристички водич Смедерево

21

Нушићеви дани

Позоришни фестивал „Нушићеви дани“ покренут је 1984. године са циљем популаризације дела Бранислава Нушића, највећег српског комедиографа, који је део детињства и младости провео у Смедереву.

Овај престижни фестивал окупља бројне позоришне представе, а организују се и научни скупови, трибине, изложбе, дечји програми и презентације књига посвећених Нушићу. На фестивалу се додељује Награда за животно дело глумцу комичару.

Сваког априла поштоваоци позоришне уметности из Смедерева и других градова имају прилику да упознају нушићевске ликове, да се доброћудно насмеју њиховим слабостима и да одају почаст писцу који је тако добро познавао наш менталитет и који ће у сваком добу бити наш савременик.

www.visitsmederevo.com

Театар у Тврђави

Фестивал „Театар у Тврђави“ амбијенталног је карактера. Одржава се у летњем периоду у Малом граду Смедеревске тврђаве. Позоришне представе врхунског квалитета, окупљање значајних имена српске и стране глумачке сцене, оборени рекорди посећености, у очаравајућем простору средњовековног града деспота Ђурђа стварају чудесни доживљај и доприносе магији овог фестивала који из године у годину јача културни идентитет Смедерева

Витезови и легенде

Током фестивала посетиоци имају прилику да осете дух Средњег века и то кроз витешке борбе, средњовековни базар и бројне разноврсне радионице. Доживљај употпуњује средњовековна музика као и звуци ударца чекића у наковањ, звук рога који најављује борбе у рингу постављеном у централном делу Малог града. Изложбе оклопа и оружја из тог периода постављене су у средњовековним шаторима и штандовима. Посетиоци се могу опробати у стреличарству, калиграфији, изради мозаика и др. Витешке борбе у рингу одвијају се на сваки пун сат. У оквиру фестивала у Малом граду организује се и средњовековни базар где посетиоци могу купити занимљиве производе са тематиком средњег века.

Тврђава музике

Током три фестивалске вечери, у Малом граду Смедеревске тврђаве који плени својим амбијенталним особеностима, али се истиче и по изванредним акустичким својствима, што га чини идеалном локацијом за реализацију музичких догађаја. Публика има прилике да ужива у концертима који говоре о држању до уметничких квалитета и истраживачком приступу музици као пољу неисцрпне инспирације.

Смедеревска песничка јесен

Међународни песнички фестивал покренут је у Смедереву 1970. године. Осим завичајних писаца, угледних српских и страних аутора на овом сајму поезије високе уметничке вредности своја дела афирмишу и мање познати писци са свих меридијана. Фестивал је досад окупио преко 150 000 посетилаца.

Туристички водич Смедерево

22

Дунав филм фест

Филмски фестивал подунавских земаља одржава се сваке године на четири локације у граду: Малом граду Смедеревске тврђаве, Центру за културу Смедерево, Броду Пристан и код Карађорђевог дуда. Филмови се такмиче за главну награду „Дунавска лађа“.

Филмски глобус, програмска секција која се приказује у Центру за културу Смедерево укључује неке од светских фестивалских хитова. На Броду Пристан приказују се филмови у оквиру програма Најбољи из Европе док се Дечији програм приказује код Карађорђевог дуда у виду анимираних филмова, синхронизованих на српски језик.

Туристички водич Смедерево

23

СМЕШТАЈ

Хотел "Драговић"

Ковинска 66
+381 (0) 65 54 84 484
dragovichotel@gmail.com

Ресторан са преноћиштем "М на раскршћу"

Коларски пут 66
+381 (0) 26 663 666
+381 (0) 26 645 990
motelnaraskrscu@gmail.com

"Apartments 88"

кућа за одмор
Фочанска 88
+381 (0) 63 81 11 276
ivicaapartments88@gmail.com

Смештај Васић

Анте Протића 21
+381 (0) 26 4102 711
+381 (0) 69 799 099
smestajvasic@gmail.com

Винцеиа, ресторан са преноћиштем

Шалиначка 66
(Индустриска 16)
+381 (0) 26 612 157
+381 (0) 69 10 18 778
www.vinceia.rs

Royal апартмани

Горичка 23а6
+381 (0) 26 46 32 550
+381 (0) 64 64 09 251
office@royalapartments.rs
www.royalapartments.rs

"Талисмано", ресторан са преноћиштем

Кнез Михајлова 40
+381 (0) 26 648 400
+381 (0) 65 64 84 000
talismanosd@gmail.com
www.talismano.rs

Приватни смештај

"Конак", стан и соба за издавање
Љубићка 3
+381 (0) 26 615 801
+381 (0) 64 4792 489
prenocistekonak@yahoo.com

Приватни смештај Горан

Јанчић, кућа за одмор
Лукијана Мушицког 75
+381 (0) 63 248 691
appjancic@gmail.com

Приватни смештај „Вила

Александар", собе за издавање
Србина бр. 9
+381 (0) 26 4625 965
+381 (0) 64 2825 203
fiziomedika@gmail.com

Тековина, ресторан са преноћиштем

Ковински пут 66
+381 (0) 26 651 411
+381 (0) 69 27 28 494
tekovinasmederevo@gmail.com
www.tekovina.rs

"Дунавски кеј", стан за издавање

на дужи и краћи период
Војводе Главаша 1а/ стан 9
+381 (0) 64 61 70 212
dunavskikej.sd@gmail.com

Апартман Агапе

Равног Гаја 16
+381 (0) 64 84 76 525
tajcy70@gmail.com

Апартман Анка

Џвизићева 24
+381 (0) 63 80 37 285

Апартман Downtown lux

Југ Богданова 6
+381 (0) 60 87 47 486
knpap.sd@gmail.com

"Маслина роомс"- собе за издавање

Мостарска бр.29
+381 (0) 69 61 79 92
+381 (0) 26 61 79 92
miromilandragana@gmail.com

Serendipity – собе за издавање

Војводе Младена, 12
+381 (0) 63 25 04 66

Апартмани Леда

Краљевића Марка 15
+381 (0) 65 38 38 757
mareestojanovic1234@gmail.com

Апартман Базар

17.октобра 10/16
+381 (0) 63 80 44 329
bokisanja.stamenkovic@gmail.com

Апартмани Danube lux

Излетничка 30
+381 (0) 61 66 66 026
apartmanidanube@gmail.com

Апартмани Danube duplex

Станоја Главаша
+381 (0) 64 13 67 757
bikifkr@gmail.com

Нилена апартмани

Лазе Костића 2
+381 (0) 64 65 11 906
nilenaapartmani@gmail.com

Преноћиште "Двор", собе за издавање

Јабланичка 1
+381 (0) 26 612 200
+381 (0) 64 138 44 77
zeljkodvor@gmail.com

"Регионални центар", собе за издавање

Горанска 66
+381 (0) 60 68 31 910
office@rcsmed.edu.rs

"Цариградски друм", ресторан са преноћиштем – СЕЛО РАДИНАЦ

Милосава Илића 11/1,
+381 (0) 65 80 50 224
+381 (0) 26 41 00 695
carigradski@gmail.com

Скобаљски конаци - СЕЛО СКОБАЉ

Маршала Тита 83, Скобаљ
+381 (0) 65 89 22 567

ЈУГОВО

Вила "Graf", апартман за издавање

Београдски пут бр. 106
+381 (0) 26 670 555
+381 (0) 65 96 70 555
jovanka@villa-graf.com

"Вила Југово С",

ресторан с преноћиштем
Београдски пут 66
+381 (0) 26 647 271
+381 (0) 60 45 20 270
www.vilajugovos.rs

Villa Luxury Rooms - Wine Resort

Винарија Јерemiћ, 8. март бр.1
+381 (0) 62 328 688
+381 (0) 26 671 007
office@vinarijajeremic.rs

www.visitsmederevo.com

"Вила Стасеа", собе за издавање

Горанска 165
+381 (0) 26 670 270
+381 (0) 64 15 47 938

Вила "Wisteria"

Горанска 24
+381 (0) 64 15 55 219

Вила "Мила"

Горанска 32
+381 (0) 64 16 36 998
+381 (0) 61 271 985
office@vila-mila.rs
www.vila-mila.rs

Вила "Lily"

Шумаричка 12
+381 (0) 69 20 00 873
vila.lily.sd@gmail.com
www.vilalily.com

Вила Маза

Београдски пут 66
+381 (0) 63 35 80 99
jandrejevic992@gmail.com

HostelChe hostel

Београдски пут 88
+381 (0) 60 15 18 336
hostelchehostel2@g-

"Вила Алексић"

Будванска 10
+381 (0) 64 13 42 497
aleksicvanja1@gmail.com

Вила Бисер Дунава

Београдски пут 160,
Удовице, Смедерево
+381 (0) 64 85 12 599
info.pearlofdanube@gmail.com
www.pearlofdanube.com

Дунавска кућа

Орешац 66
+381 (0) 64 25 23 222
dunavska.kuca@gmail.com

Етно кућа Тодоровић

Блажино сокаче 55
+381 (0) 64 320 5500
etno.kuca.todorovic@gmail.com

AQUAPARK ЈУГОВО

Горанска 66, Југово
+381 (0) 26 670 312
www.aquaparkjugovo.rs

РЕСТОРАНИ

"ТЕРАСА" ресторан

Деспота Ђурђа 4
+381 (0) 69 22 20 151

"ПОРОДИЧНА ТАЈНА" ресторан националне кухиње

Излетничка 3
+381 (0) 26 41 00 401

"ЗЛАТНА КРУНА" ресторан националне кухиње

Излетничка 4
+381 (0) 61 16 92 141
www.restoransmederevo-zlatnakruna.com

"ВИНЦЕИА" ресторан националне кухиње

Шалиначка 66 (преко пута зграде ЕПС-а)
+381 (0) 26 612 157
+381 (0) 69 10 187 78

"ПАРК" ресторан националне кухиње

Филипа Вишњића 2
+381 (0) 26 649 470

"БЛИМ" ресторан националне кухиње

Ђуре Даничића 153
+381 (0) 26 46 25 527

КУС КУС експрес ресторан

Српског Совјета 7,
Смедерево
+381 (0) 65 68 92 180
www.kuskus.rs

ЖАР МАНЦЕ специјалитети са

ростиља
Саве Немањића 3
+381 (0) 26 621 431
+381 (0) 64 93 63 830

WALTER специјалитети са

ростиља
Саве Немањића 2
+381 (0) 63 38 26 00

ИНКОГНИТО кафић

пицерија
Саве Немањића 2
+381 (0) 66 68 88 666

ФУЕГО пицерија

Стевана Немање 9
+381 (0) 65 42 10 461

ЧИЧА ГОРИО пицерија

Деспота Ђурђа 17
+381 (0) 64 57 12 222

ЗАМАК кафе ресторан

Краља Петра 1. 19
+381 (0) 26 613 406

КОМИТЕТ кафе ресторан

Трг Републике 2
+381 (0) 26 611 064
www.komitetsmederevo.com

ЈУГОВО

"BELVEDERE" ресторан националне кухиње

Горанска 66
+381 (0) 26 670 312

"ПОГЛЕД" ресторан националне кухиње

Београдски пут 112
+381 (0) 63 86 87 722

"ОРЕШАЦ" рибљи

ресторан
Орешац, Београдски пут
+381 (0) 65 38 88 300

ВИНАРИЈЕ

Винарија Јерemiћ

8. март бр. 1, Смедерево - Југово
+381 (0) 26 671 007
+381 (0) 63 2482 03
www.vinarijajeremic.rs

Подрум Јанко

Рудничка 8, Смедерево
+381 (0) 26 613 340
+381 (0) 64 123 6073
www.podrumjanko.com

Подрум Dionis

Добри До
+381 (0) 26 742 174
+381 (0) 63 712 0295
www.vinarijajagitaric.com

Подрум Илић

Водањ
+381 (0) 26 4715 398
+381 (0) 63 1715 398

Винарија Водњанка

Водањ
+381 (0) 26 4715 399
+381 (0) 63 1715 399
vinarijavodnjanka@gmail.com

КОРИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

ПОЛИЦИЈА

Деспота Гргура 2
+381 (0) 26 192
+381 (0) 26 633 444

Пријава боравишта страница

www.euprava.gov.rs

САОБРАЋАЈНА ПОЛИЦИЈА

Шалиначка 66
+381 (0) 26 619 916

ОПШТА БОЛНИЦА

Кнез Михајлова 51
+381 (0) 26 240 700
www.obsmederevo.rs

ХИТНА ПОМОЋ

Кнез Михајлова
+381 (0) 26 194

ПОШТА

Карађорђева 10
+381 (0) 26 634 013

ПОМОЋ НА ПУТУ

+381 (0) 26 1987
www.amss.rs

АУТОБУСКА СТАНИЦА

Омладинска 2
+381 (0) 26 4622 245
www.redvoznje.net

ЖЕЛЕЗНИЧКА СТАНИЦА

Омладинска 5
+381 (0) 26 4621 222

RENT A CAR SD X

Карађорђева 12, Тржни
центар "Данубиус" локал
112; 11300 Смедерево
+381 (0) 26 240 245
+381 (0) 64 333 0 800
www.sdxrentacar.rs

МУЗЕЈ У СМЕДЕРЕВУ

Омладинска 4
+381 (0) 26 4622 138
www.mus.org.rs

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ СМЕДЕРЕВО

Карађорђева 7
+381 (0) 26 640 636
+381 (0) 64 829 5345
www.sdkultura.rs

www.visitsmederevo.com

ЈП
СМЕДЕРЕВСКА
ТВРЂАВА

ТУРИСТИЧКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

ЈП "Смедеревска тврђава"
Карађорђева 9
11300 Смедерево
+381 (0) 26 4622 952
office@visitsmederevo.com
visitsmederevo@gmail.com

Туристичко-информативни центар

Карађорђева 9
11300 Смедерево
+381 (0) 26 615 666
info@visitsmederevo.com

Туристичко-информативни центар 2

Смедеревска тврђава
+381 (0) 26 612 840
jp.smederevskatvrđjava@gmail.com

Текст: ЈП "Смедеревска тврђава" и Миљана Кравић
Фотографије: архива ЈП "Смедеревска тврђава", Музеј у Смедереву,
Дунавски центар за компетенцију, Драган Боснић, Игор Марков, Миша
Јовановић, Љубомир Д.Златановић
Дизајн и штампа: Драган Јевремовић, S-Consulting

Razvoj turističkog potencijala Smederevske tvrđave podržava
Evropska Unija u okviru projekta „EU za kulturno nasleđe i turizam“ koji
sprovodi Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)
GmbH.

www.visitsmederevo.com

 [visit.smederevo](https://www.instagram.com/visit.smederevo)

 [Visit Smederevo](https://www.facebook.com/VisitSmederevo)

**#EU
ЗА ТЕБЕ**

Sponzorovano od strane:
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

